

Innehåll

Rekommenderade verktyg

Rivningen

Installation i liv med innervägg

Monteringsbleck

Installation med inre smyg

Rekommenderade verktyg

Vissa är ett måste som t.ex. kofoten, andra är nästan måste och vissa är kompletterande.

För rivningen behöver du förutom kofoten också en tigersåg ev. en sticksåg och en liten batteritiger också. Hammare och stämjärn.

De två verktygen till höger är mycket användbara och kan tjäna in sig på ett enda montage. En Fein kostar och det finns billigare och mer bullrande alternativ, men inte många som är bra.

Bosch multicutter ur blå serien kan dock rekommenderas.

Den lilla spikutdragaren är däremot relativt billig, den bästa variant vi hittat kommer från Clas Ohlson, men de har tyvärr bytt leverantör och deras nuvarande modell är lite sämre.

Några ord om skruvdragare.

Säljarna vill säkert att du köper 18-voltare, 14.4 duger bra också för karmskruv ifall du tänker använda karmskruv. Du ska använda dem mycket så tyngden spelar roll! Tänk på lågvarvsegenskaperna och på att handtaget ska passa bra i handen. Hitachi och Makita hör till de bästa, Bosch, DeWalt är också bra.

En kap/gersåg på stativ och en klyvsåg med hyfsat stort sågbord och linjal som låser i bägge ändar är bättre än en kombisåg.

Makita, Stanley och Senco har lätta kompressorer och dyckertpistolen ska vara smidig och ge så små märken som möjligt i listmaterialet.

Rekommenderade verktyg forts.

Köp ett bra 60 cm vattenpass och en krysslaser. Ska du montera flera fönster i samma nivå på olika väggar i samma rum är lasern oundgänglig också för att montera dörrar. Kort sagt, krysslasern är mycket mer användbar och lätthanterlig än vattenpasset.

Extra händer i form av Winbags (luftkuddar, nedan) kostar nästan ingenting.

Du kanske vill komplettera med handöverfräs, vinkelslip, borrhämmare, arbetsbelysningar, pallar i olika höjder, stegar m.m.

Rivningen

En gyllene regel är att göra allting systematiskt, strukturerat och genomtänkt, dvs. tänk noga igenom alla arbetsmoment innan du börjar. Det kommer att spara mycket tid och dessutom undviker du att begå misstag som kostar både tid och pengar. Vänj dej med att tänka att ibland går det fort, ibland långsamt. Kort sagt, stressa inte, ta det lugnt och gör ett snyggt jobb!

Innan du tar loss lister på insidan, skär runt dem med kniv så att de inte drar med sig delar av tapet eller färg från väggen.

Att ta bort fönster i trähus är nästan aldrig ett problem, men putsade fasader är problem. Fönsterkarmen kanske är limmad mot putsen, skär genom fogsträngen med multicuttern inte tigern, använder du tigern kommer du förr eller senare (troligen förr) att skada putsen ordentligt.

Använd också multicuttern för att ta bort fogmassa mellan karm och kakel då du ska ta bort fönster i kaklade utrymmen.

Du kan komma till hus där putsen sitter eller rättare sagt inte sitter som på bilderna där putsen är lös på stora ytor.

Ta det lugnt och försiktigt, det sparar mer tid att inte behöva fixa en skada än att jobba snabbt med skador som följd.

Rivningen

Då du kapar karmarna är det en god idé att sätta snitten aningen snett så att karmdelarna kan bändas loss utan att de tränger.

Bänd loss rakt från reglarna så att varken innervägg eller yttervägg utsätts för krafter som kan åstadkomma skador i gipsskivor, puts och dylikt.

Rensa hålet från gammal isolering och skräp, dammsug gärna!

Gör ett rent håll!

Kolla bilderna nedan, det är bokstavligen "rent" men gips och masonit sticker utanför regelkanten. Det kanske går att montera fönstret men det blir svårt att isolera då skivkanterna är i vägen.

Skär rent som på sista bilden.
Monteringen är enklare och framför allt kommer du åt att isolera.

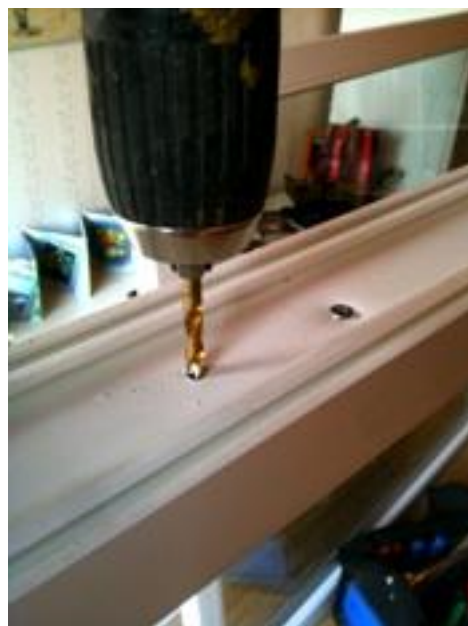

Installation i liv med innervägg

Förutsatt att du nu har ett "rent hål" vilket vi behandlade i avsnittet rivning så är installationen av det nya fönstret enkel.

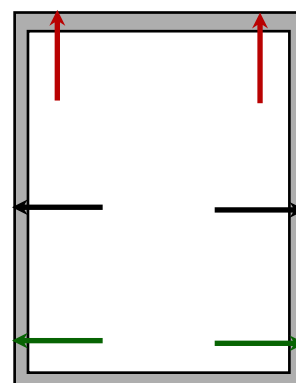
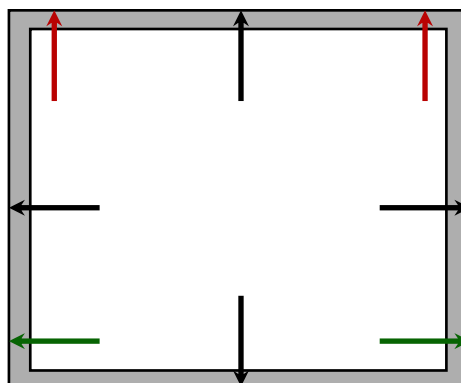
Öppningsbara fönster

Borra hål i karmen enligt bilden. Om du enligt rekommendation använder 6 mm skruv kan du borra med en 5 mm borr. Se till att du har välskärpta borrar, en till synes vass borr kan arbeta flera gånger långsammare än en som verkligen är vass. Borra från karmens ytersida så undviker du att träffa någon av skruvarna som fäster stålförstyvningen i karmen, det räcker med en kort kyss för att förstöra skärpan.

Smala fönster (som ryms innanför ett regelpar) fästes normalt med 6 skruvar, bredare fönster med minst 8. Placeringen av skruvarna ser du i skisserna till höger.

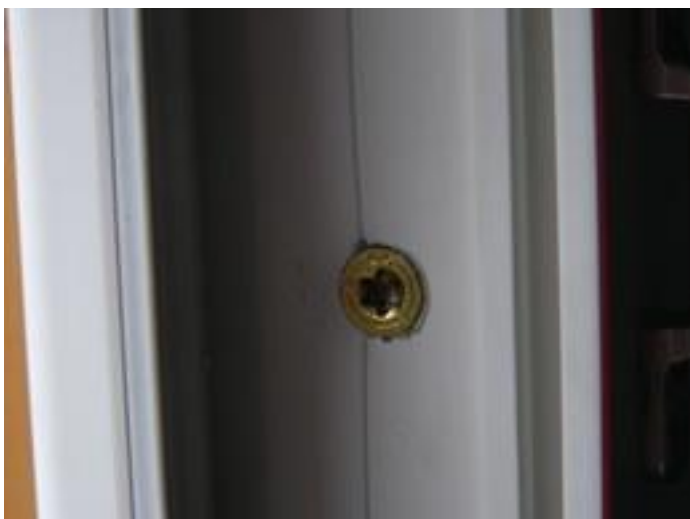
De röda skruvarna används för att nivellera fönstret, de gröna för att ställa det i lod. De svarta har endast till uppgift att fixera karmen så att skummet inte ska kunna deformera karmen så mycket att fönsterbågen börjar tränga eller blir svår att justera.

Forts....

Om fönsterprofilen har enbart pvc på insidan så ska du förstora skruvhålen på insidan till 14 mm så att du sedan kan plugga igen hålet med en täckbricka. Detta görs med fördel med en konborr (plåtborr).

Om fönsterprofilen har stålförstärkning strax under plasten på insidan, använd konborren eller en försänkare för att försänka för skruvskallen så att skallen hamnar i nivå med profilen då du monterar karmen

Forts....

Ställ in fönstret i dess hål, fixera med winbags om nödvändigt. Använd ett vattenpass eller en vinkelhake för att försäkra dig om att karmen livar med väggen.

(Väggar kan vara skeva, så karmen kan sticka ut flera mm på mitten fast hörnen livar - eller tvärtom. Använd sunt förnuft och tänk på att du också ska lista snyggt.)

Börja med att fästa de övre hörnen, upptill ska du helst ha en springa på c:a 1 cm, nertill kan det vara mera för att få fall på blecket.

Använd krysslasern för att nivellera fönstret med hjälp av skruvarna i de övre hörnen.

Då karmen står i våg drar du i skruvarna i de nedre hörnen och justerar karmen lodrätt.

Efter detta drar du till skruvarna på mitten av karmdelarna precis så mycket att du känner att det klämmer till lite.

Forts....

OBSERVERA! Fönsterkarmar är aldrig helt styva och stumma utan ger efter eller sviktar litet. Ju bredare fönster desto större vridmoment kommer att belasta det övre gångjärnsbeslaget och åstadkomma att fönsterbågen börjar hänga.

Du kan förekomma många problem och undvika många timmars justering genom att INTE ställa karmen i perfekt lod!

Om du installerar ett brett fönster så karmen lutar 2 mm åt gångjärnssidan kommer du nästan aldrig att behöva använda justerskruvarna. Bågen sitter perfekt från start.

Är det fråga om ett jättestort fönster kan du sätta en extra skruv åt sidan vid övre gångjärnsbeslaget. Gäller det dörrar är denna skruv ett måste.

Som du sett av bilderna så förekommer ingen klossning. Vid montering i lättbetong är det ändå klokt att klossa, man *kan* hänga fönster med lättbetongskruv, men det är rekommendabelt att klossa då.

Dörrar **måste** fixeras åtminstone i övre gångjärnshörnet och diagonalt motstående hörn med skruv. Vill du vara extra säker så kilar du fast karmen också. En del beslagstillverkare har uppmärksammat detta och tillverkar gångjärn med färdiga skruvhål för ändamålet.

I betong är det dubbelt upp med jobb, in med den förborrade karmen, markera för hålen, ta bort karmen, borra hål med borrhammare, plugga. Sen kan du skruva fast.

Fasta fönster

Om du tar ut glaskassetten ur karmen kan du installera ett fast fönster enligt samma riktlinjer som för öppningsbara fönster, ibland kan det vara det enda bra sättet.

I annat fall kan du helt enkelt klossa och använda fabriken's monteringsbleck.

Monteringsbleck

Montering med monteringsbleck är också en fabriksgodkänd metod.

Den är särskilt lämpad för montering av fasta fönster och kan också användas för montering av andra fönstertyper.

Montering med skruvförband ger ett robustare montage. Vilken metod som skall väljas får montören avgöra från fall till fall.

För att ge en guide och rekommendation, se nedanstående resonemang.

PVC-karmar sviktar mer än träkarmar. Dessutom går de inre metallförstärkningarna inte ända ut i hörnen av karmen, vilket gör hörnen mer känsliga för långtidspåverkan av konstanta krafter. Om du monterar ett öppningsbart fönster eller en dörr med monteringsbleck så kan det ge problem.

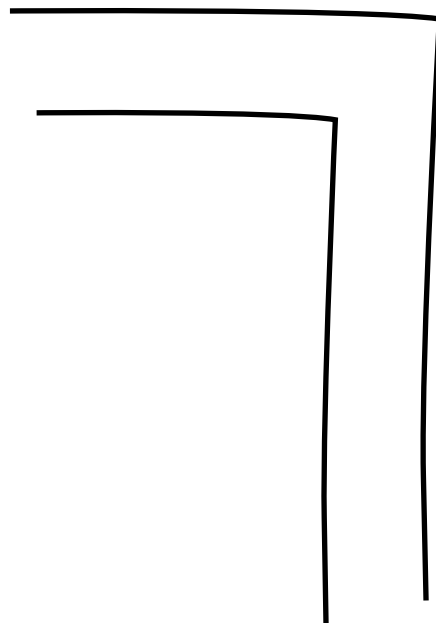
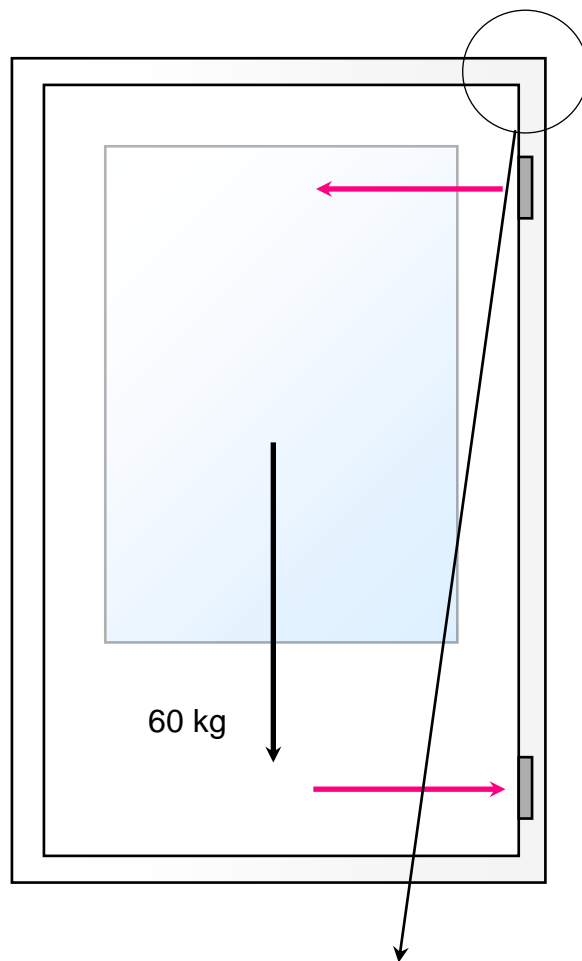
I figuren till höger antar vi att dörrbladet väger 60 kg. Utan att börja med avancerade uppdelningar i kraftkomponenter, så är det lätt att förstå att karmen utsätts för moment på tiotals kNm som söker vrida den ur läge, angreppspunkterna är givetvis gångjärnsfästpunkterna, röda pilar.

Monteringsbleck kan inte motstå dessa krafter, och skummet ger också med sig med tiden = krokig karm, hängande trängande dörr.

Kilar kan visserligen fixera hörnen, vilket kan vara eftersträvanvärt och lovvärt i sig, men kilar kan INTE åstadkomma en kraft som trycker karmen mot regeln.

Med tiden kommer karmen att deformeras enligt figuren nederst (något överdrivet men inte mycket). Den metod som effektivast motverkar detta är skruvförband enligt sidorna 8-11, Se särskilt sista bilden på sid 11.

Också detta har börjat uppmärksammas och vissa tillverkare av ytterdörrar förbörar inte längre för karmskuruv utan för användande av vanlig träskruv.

Inre smyg

Att montera med smyg görs enligt samma riktlinjer som ovan men här följer en del detaljer att tänka på vid smygning.

Mät rätt! Följer du denna metod och använder smyg med tjockleken 16 mm så måste karmen vara 35-40 mm mindre än hålet den ska in i och då förutsätts att du kan isolera från utsidan.

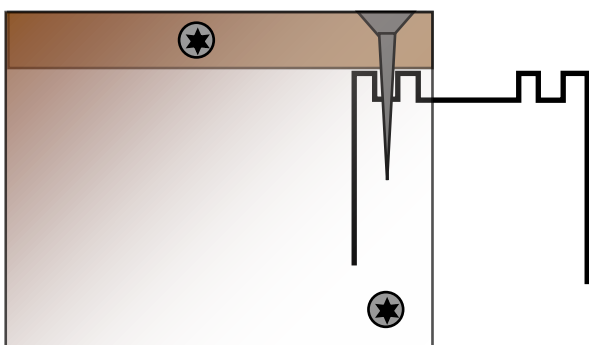
Att montera smyg och fönster separat rekommenderas inte p.g.a. riskerna för springor mellan karm och smyg, det finns dock undantagstillfällen då man måste...men titta noga, distansen mellan regel och smyg kan göras proffsigare än på bild 1, vilken samling bråte! Spika inte! Borra ett grunt 14 mm hål, skruva fast smygbrädan och sätt in en täckbricka.

Det är mycket bättre att skruva fast smygen i karmen, stabilt och förhoppningsvis springfritt.

Tänk inte ens tanken dyckertpistol ;-)
Det håller inte. Förborra och skruva

Se till att fönster-smygkombinationen monteras i liv med väggen, annars ser det ut som på bild 3

Skruva fast smygen enligt figur nedan, avstånd mellan skruvarna 15 - 20 cm. Förborra och skruva fast smyghörnen i varandra för att undvika glipor.

Sist....

Då är det till sist dags att spika list, fixa eventuella glipor med latex, täck spikhuvudena med snickarspackel, skruva fast yttre foder eller plåtomfattning, här är variationerna oändliga så det måste lämnas till avgörande från fall till fall.

Låt oss bara konstatera att det kan bli rätt snyggt!

